

Slākū.

O. I slēkū - slukū adj. inflexus, slākavū - kovatū curvus.

S. Slōk nsl. ali slokast macer; sloknoti se sich durch einziehen des athems dünn machen; slukav curvus, slukonožje poples (die Kniekehle), sklučen curvatus, inclinatus. Notabis inter *s* et *l* aliquoties *k* videri omissum: cf. vūsłanĵati et vūsłanĵati; sluditi et skluditi; slēzū et nsl. sklēz; slākū et nsl. sklūčen (cf. lešti VII, 61.)

Pohvala in kazni v šoli.

Spisal J. Lapajne.

(Dalje in konec.)

Velika napaka bi tudi bila, ako bi odgojitelj kaznoval in hvalil vse učence po eni meri. Ozirati se je namreč treba na naravo otroških srec, na njihove zmožnosti in na druge okoliščine. Eno in tisto djanje raznoterih otrok ima različno moralno vrednost. Če učenec, ki je naglega in nemirnega značaja, poškoduje v svoji nagli jezi tovarša, je manjšo kazni zaslužil, nego drugi učenec, ki je premišljeno in iz hudobnega namena isto pregreho zadolžil. Pri pohvali, zlasti pa pri kaznovanju, naj se učitelj varuje, da ne ravna strastno. Strast, jeza, naglost povsod škoduje, zlasti pa pri vzrejevanji, pri najvažnejšem delu.

Pedagog Overberg z določnimi besedami odsvetuje strast posebno pri telesnem kaznovanju. On pravi: „Če zapazite, da se vas jeza prijemlje, odložite kaznovanje, dokler se jeza ne poleže. In ako se vas jeza med kaznovanjem zopet loti, verzite šibo proč, in recite otroku: Čakaj, prevdaril si bom, kaj naj s teboj storim. Idite potem k oknu ali iz šole pred vrata, da se razkačeno srece umiri; potem resno prevdarite, kaj je storiti“. Overberg še na dalje ostro opominja učitelje: „Ako bi učitelj otroka preostro in po krivici kaznoval, in če je krivica vsem pričujočim otrokom očitna, naj dostane svojo napačno naglost pred vso šolo“.

Kedar se otroka hvali ali obdaruje, naj bi se opazovala še ta pravila: Ne hvali in ne poplačuj dobrega dela, ktero je že otroku samo na sebi prijetno; tako je, postavim, s pobožno

molitevjo. Plačilo pa naj ne bodo take reči, katerih sicer ne dovolimo. Pogostoma otroke hvaliti, je zelo nevarno. Pohvale postanejo potem vsakdanja reč, in zgubé svojo veljavo. Učitelj, kteremu je tudi mar za нравnost svojih učencev, pazi, da pohvale ne pospešujejo napuha in prevzetnosti pri otrocih; v tej zadevi je zlasti Niemeyer zoper spominke pridnosti in druge pohvale. Pri kaznovanji pak naj bi se gledalo še na to, da se z veselim srcem in z zaničevanjem nikdar ne kaznuje; žalostno recimo otroku, da je nas sam prisilil, da ga moramo kaznovati; pri telesnem kaznovanji naj bode to vodilo čez vse. S preprostimi, žalilnimi imeni in zaničevalnimi besedami naj učitelj svoje učence zlasti občutljive nikdar ne pita; kajti to se ne spodobi omikanemu človeku, naj manj pa učitelju; verh tega bi bilo tako zmerjanje tudi brez vspeha. Če je učencu zelo žal, da je grešil, in če ni napaka prevelika, naj se ne zvišuje njegova boleost še s posebno kaznijo. Usmiljeno serce učiteljevo, namesto ostrega kaznovanja je imelo dostikrat dobre nasledke. Kakor učitelj pri nauku mora na napredovanje verstoma pazno gledati, tako naj dela tudi kot odgojitelj, kedar hvali in kaznuje. Pri prvi dobro doveršeni nalogi ali sploh od začetka zvesto spolnjenih dolžnostih zadostuje že majhna pohvala; kakor pa otrok v dobrem napreduje, tako naj bode vedno večja zadovoljnost, hvala in darilo od učiteljeve strani. Enako je pri kaznih. S takim ravnanjem se vstreza po eni strani otroški častiželjnosti, kar ni slabo znamenje, če ravno je več pedagogov zoper to, da otroci po časti hrepené — po drugi strani se pa ohrani strah pred hujšo kaznijo.

Da ne mánjka mnogoterih pohval in daril, s kterimi učitelj otrokom veselje napravlja in jih na dalje k dobremu spodbuja, tega ni treba obširno dokazovati. Le na priliko naj navedem, kako učitelj, kot skerbni odgojitelj svoje otroke lahko pohvali: 1. Ze kratka ustmena pohvala: „to je prav, ti si priden“ itd. ima svojo vrednost. 2. Veseli obraz, usta na smeh in prijazna beseda je nedolžnim otročičem gotovo prijetno znamenje učiteljeve zadovoljnosti. 3. Učencem naj se delé tudi spominki pridnosti in sicer tako, da se ne razvadijo. Nekteri učitelji pa navadijo nehoté svoje učence, da menijo, svojo nalogo le takrat dobro znati, kedar dobé spominek pridnosti. (Spominki pridnosti imajo to dobro, da starši zvedó, da je bil otrok vprašan, in da je spolnil svoje dolžnosti. Pri pridnih otrocih so spominki

nekaka vez med šolo in domačo hišo. Kjer so že dolgo časa navadni, bi staršem ne bilo ljubo, ako bi se naglo odpravili.)

4. Učencu je tudi čast in plačilo za njegov trud in lepo vedenje, če mu učitelj v šoli naloži različne, malenkostne opravke n. pr., da zapisuje to ali uno, za kar nima učitelj časa, kar ga pa ne sme ovirati v drugih dolžnostih. Taki častni uradi za prav pridne učence so mesta (t. j. konci klopi) zglednih učencev in drugih nadzornikov. To so sicer — prav po domače rečeno — otročarije; ali pri otrocih je treba po otročje ravnati. Tega načela se derži g. Wiedemann, elementarni učitelj v Draždanah, ki je spisal lansko leto knjigo „der Lehrer der Kleinen“, kterej je moto: „Ako hočeš otroke izobraževati, bodi sam med njimi otrok“. Prav po domače pa tudi skoro preveč obširno razlaga ta verli učitelj početni nauk in prvo odgojo v naj nižem razredu.

5. Lepa pohvala je, če učitelj pridne in dobre učence na svoj dom povabi in jim tu napravljva to in uno veselje ali pa jih primerno podučuje.

6. Koristno in tudi veselje za poštene otroke mora biti, če učitelj v poletnem času se gre ž njimi sprehajat.

7. V nekterih krajih imajo učitelji navado, da učence včasih na njihovem domu obiskujejo. Da je otrokom, ki so blagega serca, ki ljubijo in spoštujejo svojega učitelja, to dopadljivo, je lahko verjetno.

8. Drugi učitelji, menda na Nemškem, imajo tudi to lepo navado, da podajajo roko pridnemu učencu v znamenje svoje zadovoljnosti.

9. Spodbudno je, da učitelj skerbno zapisuje napredke učencev v posamnih naukih in jih večkrat (vsaki mesec) učencem naznanja. To jim je kazalo, po katerem se imajo za naprej ravnati.

10. Poslednjič so pri otrocih v ljudski šoli v naj večji veljavi darila, zlasti konec šolskega leta; na škodo staršev, v nevoljo staršev in na žalost nedolžnih otročičev so se pri nas odtegnila (v srednjih šolah, kjer jih je manj treba, so se pa še pustila).

Navedel sem nekaj navadnih pohval; naštetih hočem tudi različne kazni in sicer po stopinjah od naj manjše do naj hujše.

1. Oster pogled učenikov na nemirnega, porednega, lenega učenca.

2. Precej občutljiva kazen je, če se glasno pred vso šolo imenuje imé nemirneža i. t. d.

3. Še ostreje je, če se učencu samemu kaj prepove ali zapove, kar drugim treba ni, ker niso grešili.

4. Graja; poskuša naj se grajati tihoma, da samo napačni učenec zvé, ali pa očitno pred vsemi učenci, da

vsi zvedó. Oboje ima dober vspeh. 5. Nepokojnemu učencu se ukaže, da stoji ali v klopi ali zunaj klopi. (Da naj učenec za kazen kleči, to se menda manj priporočuje; vendar jaz nekterim nemarnim otrokom to veleвам.) V splošni metodiki za učitelje in učiteljske pripravnike se klečanje prepoveduje; drugod o tem nisem bral in sam si skor ne morem ne za, ne zoper odločiti. — Postavno klečati dolgo časa je sicer res težavno. *) 6. Porednega učenca se obderži dalj časa v šoli, kakor druge otroke. 7. Da se ga izključi iz kakega splošnega dela, ki mu je sicer prijetno, n. pr. telovajo, risanje. 8. Da se mu odvzame jed, da se sili, da mora biti domá, namesto da bi se sprehajal po ulicah in drugod. 9. Prav primerna kazen, ki učencu kot vaja v pisanji koristi, je pismena kazen, toda pri tej mora učitelj biti tako natančen, kakor pri domačih nalogah. Da se za kazen kaj na pamet naučé, to je tudi majhno pokorilo. 10. Zglednemu učencu, ki se je spridel, naj se mu odtegne častno mesto. 11. Zeló poredni naj se presede v posebno klop. 12. Zapor na 1 in več ur v šolski izbi in sicer tako, da je učitelj sam pri njih. Brez dela pa učenci med tem časom ne smejo biti. 13. Če otrok večkrat greši, in če druge kazni niso ničesar zdale, zapiše se v — črne bukve. (Pri otrocih so „zlate bukve“ in „črne bukve“ v veliki časti z imenitnim pomenom.) 14. Na zadnje pride pa — telesno kaznovanje — t. j. — šiba. O šibi (zunej te, ki naj udari samo po —, naj se vsako drugo telesno kaznovanje popolnoma opušča) bi imel veliko govoriti. Ker pa je „Tovarš“ šibo že nekaterekrat nepristransko sodil, omenim in želim v tej zadevi le to, da bi se rabilo vseh teh trinajst naštetih kazni, in bi se še le potem seglo po — šibi.

Iz soglasja.

Važno je vediti za tistega, kateri se uči temeljnega basa, kakšni soglasi se razun onih (ki jih je „Tov.“ že kazal) še verstijo na posamesnih zvukih. Ti le so:

Perva stopnja ima čezm. 7. soglas,

druga „ „ $\frac{3}{4}$ „

tretja „ „ $\frac{5}{6}$ „

*) Klečanje ni spodobno tudi zavoljo tega, ker se navadno le v cerkvi pred Bogom kleči in poklekuje. Vredn.